

7. Dictionnaire Le Petit Robert électronique / Version électronique du Nouveau Petit Robert, dictionnaire analogique et alphabétique de la langue française. – P.: Bureau van Dijk, 1997. – Електрон. опт. диск (CD-ROM). – Назва з титул. екрану.
8. Schmit P. A, Schmitt É.–E. La Part de l'Autre / Éric–Emmanuel Schmitt. – P. : Éditions Albin Michel S. A., 2001. – 503 p.

Савчук Руслана. Нарративний прийом *калейдоскопа* як текстообразуюча стратегія постмодерністського нелінійного повествовання, фокусованого на персонажі (на матеріалі французького художественного дискурсу ХХІ в.). В статті обрисована і проаналізована роль нарративного прийому *калейдоскопа* в конструюванні і формативанні французького постмодерністського повествовання. С целью определения особенностей применения нарративного приема *калейдоскопа* как одной из основных нарративных текстообразующих стратегий выяснены закономерности развертывания французского постмодернистского нелінійного повествовання, фокусованого на персонажі. На прикладі французького художественного дискурсу ХХІ в. доведено, що нарративний принцип *калейдоскопа* дозволяє форматувати повествовання, в якому події і/або дії розвиваються паралельно, вистраивая, таким образом, сложное пространство одинаково расположенных, симметричных миров.

Ключевые слова: текстообразуюча стратегія, нарративний прийом *калейдоскопа*, повествовання, фокусоване на персонажі.

Savchuk Ruslana. Narrative technique of *kaleidoscope* as text forming strategy of postmodernist nonlinear narrative, focused on the character (on the material of French literary discourse of XXI century). The article outlines and analyzes the role of narrative technique of *kaleidoscope* in French postmodernist narrative constructing and formatting. For the purpose of determining general peculiarities of the narrative technique of *kaleidoscope* application as one of the principal narrative text forming strategies are found out the regularities of the development of French postmodernist nonlinear narrative, focused on the character. By the way of example of XXI century French literary discourse is proved that the narrative technique of *kaleidoscope* makes possible the narration formatting with parallel events and/or actions, forming in that way a complicated space of symmetrical worlds.

Key words: text forming strategy, narrative technique of *kaleidoscope*, narrative, focused on the character.

Стаття надійшла до редколегії
31.03.2014 р.

УДК 323:347.961.4(73)

Анна Слабецька

Особливості політичного дискурсу крізь призму політичних актів (на прикладі політичних актів уряду США)

У статті проаналізовано особливості політичного дискурсу крізь призму політичних актів уряду США. Особливу увагу приділено проблемі визначення поняття «політичний дискурс», а також його екстралінгвістичним характеристикам, механізмам і технологіям впливу політика на адресата для маніпулювання його свідомістю з огляду на те, що політичний дискурс – найвпливовіше явище в сучасній політичній комунікації. Стаття акцентує увагу на тому, що для дослідження лінгвопрагматичних особливостей англомовного політичного дискурсу доцільно використовувати комплексний підхід до аналізу ролі й особливостей взаємодії мовних засобів в організації змісту та вираженні прагматичного спрямування текстів політичних промов.

Ключові слова: політичний дискурс, політичний акт, лінгвопрагматичні особливості, перлокутивний ефект, евфемізм.

Постановка наукової проблеми та її значення. Політичний дискурс неодноразово привертав увагу науковців різних галузей, зокрема і лінгвістів, оскільки зв'язок між мовою і політикою очевидний: жоден політичний режим не може існувати без комунікації. Особливу увагу науковці звертають на його екстралінгвістичні характеристики, а також механізми й технології впливу політика на адресата для маніпулювання його свідомістю, адже політичний дискурс – найвпливовіше явище у сучасній політичній комунікації. Зацікавленість у вивченні політичного дискурсу привела, у

свою чергу, до виникнення в мовознавстві парадигми «політична лінгвістика». Згідно з поглядом О. М. Баранова, інтерес до аналізу політичних текстів зумовлений кількома чинниками, а саме: внутрішніми проблемами лінгвістичної теорії; цей аналіз потрібен для суто практичних цілей; для вивчення політичного мислення суспільства і моніторингу різноманітних тенденцій у сфері громадської свідомості; спроби звільнити політичну комунікацію від маніпуляції громадською свідомістю [1, с. 8].

Політичний дискурс лінгвісти трактують як об'єкт лінгвокультурологічного вивчення [7, с. 34], як вторинна мовна підсистема, з функціями, тезаурусом і комунікативним впливом [2, с. 13]. На думку багатьох лінгвістів, переконуюча функція – основна функція політичного дискурсу, оскільки будь-який текст впливає на свідомість адресата із семіотичного погляду [6, с. 21].

Політичний дискурс може бути визначений як сукупність усіх мовленнєвих актів у політичних дискусіях, а також правил публічної політики, які оформилися згідно з нинішніми традиціями та отримали перевірку досвідом. Він реалізується в усній та писемній формах. До політичного дискурсу належать публічні виступи політиків, заяви політиків, політичних оглядачів та коментаторів, публікації у ЗМІ, матеріали спеціалізованих видань, що мають справу з різними аспектами політики.

Характерна особливість сучасної політичної лексики – її використання не лише для передачі інформації, а й приховування її; вона є не лише засобом привертання громадської уваги, а й вживається для того, щоб її відвернути або значно послабити [5, с. 313]. Специфіка політичного дискурсу полягає в тому, що він визначає політичні пріоритети суспільства, задає параметри інтерпретації політичних подій, орієнтує членів суспільства у світі політики [6, с. 40], стимулює політичну активність, що може відбуватися прямо (переконання, заклик до дій) або приховано (створення певного емоційного стану, настрою, фону), а також об'єднує членів даного соціуму навколо певної політичної групи й відчужує інші соціальні групи.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Однією з ранніх і найбільш повних робіт, спрямованих на лінгвістичний аналіз мовних засобів у сфері політики, є робота Д. Болінджера [8, с. 113]. Він розглядає засоби впливу мови в безпосередньому зв'язку із соціальним контекстом мовленнєвого спілкування на різних мовних рівнях у текстах різного виду (бесіда, газетна стаття, публічний виступ). Автор підкреслює, що мова не є нейтральним інструментом, оскільки, будучи людською мовою, вона приречена на те, щоб бути умовляльною [8, с. 154].

За твердженням М. О. Діденко, визначальною рисою комунікації в політиці є її спрямування на адресата для того, щоб досягти перлокутивного ефекту – спонукати аудиторію до суспільно-політичної реакції. Учасники політичної комунікації представляють зазвичай певні суспільно-політичні позиції, а обмін інформацією відбувається з достатньо яскраво вираженим прагматичним спрямуванням, тобто комунікативний процес у політиці завжди має інтенціональний характер [4, с. 5]. Для досягнення поставленої перлокутивної мети потрібні ретельний відбір і організація адресантом мовних засобів різних рівнів. Кінцевою ланкою в комунікації та об'єктом мовленнєвого впливу в політичному дискурсі завжди є адресат. Адресант свідомо будує своє повідомлення відповідно до концептуальної та емоційно-оцінної моделі адресата, яка й визначає вибір специфічних мовленнєвих засобів і побудову дискурсу загалом [5, с. 9]. Оформлення дискурсу з урахуванням соціально-психологічної моделі адресата сприяє тому, що інформація адекватно сприймається адресатом, а це означає, що дискурс виконує своє комунікативне завдання. Утім, головне завдання політичного дискурсу – переконати аудиторію в правильності тієї чи тієї позиції, нав'язати свою думку, домогтися певних дій із боку адресата. Саме тому політичний дискурс у всіх його проявах антропоспрямований. Для реалізації своєї інтенції адресант політичного дискурсу повинен прогнозувати адресата, що дає йому змогу адекватно побудувати дискурс композиційно, з урахуванням типу інформації та її оцінного аспекту.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Що ж стосується політичних актів, то для реалізації іллокутивного завдання (донести інформацію до адресата) та досягнення перлокутивного ефекту (спонукати адресата до певних дій) на лексичному рівні використовується: нейтральна лексика (*persons, a leader, to control*), терміни (*authorization, governmental authority, democratic processes*) і номенклатурна лексика (*the International Emergency Economic Powers Act (IEEPA), the National Emergencies Act (NEA), the Immigration and Nationality Act, United States Code*). Важливими елементами й типологічною особливістю політичних актів є також

ключові слова і слова-гасла, які є прикладом актуалізації загальнолітературної лексики. Для них характерна стислість, простота, певна семантична нечіткість, що пояснює їхню частотність уживання, емоційність. Крім того, у політичних актах активно використовуються неологізми, евфемізми, іноземні слова, метафори та ідіоматичні вислови. При цьому неологізми вживаються для створення експресивно-емоційного фону. Політик може наповнювати неологізми зручним і потрібним йому раціональним та емоційним змістом. Досить часто неологізми використовують для опису незручних понять. У цьому випадку вони наближаються за своєю функцією до евфемізмів. Слід також зазначити, що політик, який вдало вживає і створює неологізми, вважається творчою, освіченою особистістю, а це сприяє конструюванню позитивного іміджу політичного діяча й посиленню його впливу на маси.

У політичному дискурсі простежується багато фігур замовчування і перефразування, зокрема евфемізмів, що вживаються для того, щоб пом'якшити неприємні повідомлення та переконати електорат чи представників опозиції. Політичні евфемізми допомагають змінити сприйняття аудиторією тих фактів і подій, які можуть викликати антипатію. Вони акцентують увагу на неважливих деталях, витісняючи головне на задній план. Евфемізмами можуть бути й іноземні слова. Вони дають політику змогу використовувати різноманітні нюанси понять, викликати в адресата потрібні емоції, імпонувати йому в мовному плані, уникати тавтології. Яскравим прикладом евфемізму буде «*Creating and Expanding Ladders of Opportunity for Boys and Young Men of Color*» – меморандум, який видав Барак Обама [9].

Особливого значення в політичному дискурсі набуває використання займенникових форм, які часто пов'язані з оцінністю. Форми першої особи множини дають змогу політику звертатися до різноманітних груп населення, створювати в них почуття спільності. Форма першої особи однини характерна для політиків, які вже займають високу посаду, а також для передвиборних виступів. Це пояснюється тим, що кандидат бажає сформувати імідж сильного, рішучого, здатного до реформ політика. Уживаючи займенник «я», він демонструє, що є лідером, який спроможний зайняти певну керівну посаду. Проаналізувавши політичні акти США, ми можемо зробити висновок, що форма першої особи однини характерна і для американського президента Барака Обами. Прикладом цього є «*Accordingly, I hereby order:*

Section 1. (a) All property and interests in property that are in the United States, that hereafter come within the United States, or that are or hereafter come within the possession or control of any United States person (including any foreign branch) of the following persons are blocked and may not be transferred, paid, exported, withdrawn, or otherwise dealt in: any person determined by the Secretary of the Treasury, in consultation with the Secretary of State. (Executive Order – Blocking Property of Additional Persons Contributing to the Situation in Ukraine) [10].

NOW, THEREFORE, by the authority vested in me as President by the Constitution and the laws of the United States, including section 9A of the RLA, it is hereby ordered as follows:

Section 1. Establishment of Emergency Board (Board). There is established, effective 12:01 a.m. eastern standard time on November 22, 2013, a Board of three members to be appointed by the President to investigate and report on these disputes. No member shall be pecuniarily or otherwise interested in any organization of railroad employees or any carrier. The Board shall perform its functions subject to the availability of funds. (Executive Order – Presidential Emergency Board) [11].

By the authority vested in me as President by the Constitution and the laws of the United States of America, I hereby direct the following:

Section 1. My Brother's Keeper Task Force. (a) There is established a My Brother's Keeper Task Force (Task Force) to develop a coordinated Federal effort to improve significantly the expected life outcomes for boys and young men of color (including African Americans, Hispanic Americans, and Native Americans) and their contributions to U. S. prosperity. The Task Force shall be chaired by the Assistant to the President and Cabinet Secretary.» (Presidential Memorandum – Creating and Expanding Ladders of Opportunity for Boys and Young Men of Color) [9].

Висновки та перспективи подальшого дослідження. На підставі викладеного очевидним є те, що для дослідження лінгвопрагматичних особливостей англомовного політичного дискурсу доцільно використовувати комплексний підхід до аналізу ролі й особливостей взаємодії мовних засобів в організації змісту та вираженні прагматичного спрямування текстів політичних промов.

При цьому вплив аналізованих текстів підсилюється численними експресивно-стильовими засобами, що апелюють до адресата: лексичними, фонетичними, синтаксичними. Усі ці засоби використовуються для того, щоб переконати адресата в потребі виконання ним певних політичних дій; змінити його політичні погляди, переконання та установки; спонукати до тієї суспільно-політичної реакції, що є вигідною для адресанта.

Джерела та література

1. Баранов А. Н. Политическая метафорика публицистического текста: Возможности лингвистического мониторинга / А. Н. Баранов // Язык массовой информации как объект междисциплинарного исследования. – М. : [б. и.], 2001. – 11 с.
2. Воробьева О. И. Политическая лексика. Её функции в современной устной и письменной речи / О. И. Воробьева // Вісн. СумДУ. Сер. : Філологія. – Архангельск, 2000. – № 1. – С. 71.
3. Дитрих О. В. Языковые средства в сфере политики: метафора [Электронный ресурс] / О. В. Дитрих // Материалы III Параслав. чтений. – 1998.. – Режим доступа : <http://arctogaia.krasu.ru/laboratory/r3/ditrikh/shtm>.
4. Діденко М. О. Політичний виступ як тип тексту (на матеріалі виступів німецьких політичних діячів кінця ХХ століття) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 «Германські мови» / М. О. Діденко. – Одеса, 2001. – 19 с.
5. Карпчук Н. П. Адресованість в офіційному та неофіційному англomовному дискурсі (комунікативно-прагматичний аналіз) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 «Германські мови» / Н. П. Карпчук. – Харків, 2005. – 21 с.
6. Паршин П. Б. Понятие идиополитического дискурса и методологические основания политической лингвистики [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www/elections/ru/biblio/parshin/htm/Арх. 23 марта 1999.
7. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса / Е. И. Шейгал. – Москва ; Волгоград : [б. и.], 2000. – 150 с.
8. Bolinger, D. Le M. Aspects of language / Dwight Le Morton Bolinger, Donald A. Sears. – [3 ed.] – New York : Harcourt Brace Jovanovich, 1981. – 368 p.
9. Obama B. Presidential Memorandum – Creating and Expanding Ladders of Opportunity for Boys and Young Men of Color [Electronic resource] / Barack Obama // The White House Office of the Press Secretary. – February 27, 2014. Mode of access : <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/02/27/presidential-memorandum-creating-and-expanding-ladders-of-opportunity-boys->
10. Obama B. Executive Order – Blocking Property of Additional Persons Contributing to the Situation in Ukraine [Electronic resource] / Barack Obama // The White House Office of the Press Secretary. – March 20, 2014. – Mode of access : <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/03/20/executive-order-blocking-property-additional-persons-contributing-situat>
11. Obama B. Executive Order – Presidential Emergency Board [Electronic resource] / Barack Obama // The White House Office of the Press Secretary. – November 21, 2013. – Mode of access : <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2013/11/21/executive-order-presidential-emergency-board>

Слабцкая Анна. Особенности политического дискурса сквозь призму политических актов (на примере политических актов правительства США). В статье проанализированы особенности политического дискурса сквозь призму политических актов правительства США. Особое внимание уделяется проблеме определения понятия политического дискурса, а также его экстралингвистическим характеристикам, механизмам и технологиям влияния политика на адресата с целью манипулирования его сознанием учитывая, что политический дискурс является влиятельным явлением в современной политической коммуникации. Статья акцентирует внимание на том, что для исследования лингвопрагматических особенностей англоязычного политического дискурса целесообразно использовать комплексный подход к анализу роли и особенностей взаимодействия языковых средств в организации содержания и выражении прагматического направления текстов политических речей. При этом влияние проанализированных политических актов усиливается многочисленными экспресивно-стилевыми средствами, апеллируют к адресату: лексическими, фонетическими, синтаксическими. Все эти средства используются для того, чтобы убедить адресата в необходимости выполнения им определенных политических действий; изменить его политические взгляды, убеждения и установки; побуждать к той общественно - политической реакции, выгодно для адресанта.

Ключевые слова: политический дискурс, политический акт, лингвопрагматическое особенности, перлокутивный эффект, эвфемизм.

Slabetska Anna. Peculiarities of the Political Discourse as Revealed in Political Acts (Based on Executive Orders of the US Government). This paper analyzes features of political discourse revealed through the analysis of the executive orders of the U. S. government. Particular attention is paid to the definition of political discourse and its

extra-linguistic characteristics, mechanisms and technologies of politicians' influence the target audience with a view to manipulating public opinion with mind account for the fact that the political discourse is the most influential phenomenon in modern political communication. The article emphasizes the fact that the study of linguistic and pragmatic features of the English political discourse may be carried out only using a comprehensive approach to the analysis of role and peculiarities of the interaction of linguistic resources in terms of content and pragmatics of political speeches. The influence of the analyzed political texts is enhanced through development of various expressive- stylistic devices that appeal to the addressee, including: lexical, phonetic and syntactic ones. All these means are used to convince the target audience of the need to perform certain political actions; as well as to change their political views, beliefs and positions and to promote social and political reaction that would be beneficial for the sender.

Key words: political discourse, political act, linguistic and pragmatic features, perlocutive effect, euphemism.

Стаття надійшла до редколегії
30.03.2014 р.

УДК 81'42

Юлія Судус

Стратегії й тактики англomовного дипломатичного дискурсу (на матеріалі промов держсекретаря США Дж. Керрі)

У статті йдеться про дипломатичний дискурс та його сутність, окреслено його загальні аспекти. Проаналізовано дефініції термінів мовна «стратегія» і «тактика» та досліджено погляди науковців на визначення цих понять. Розглянуто засоби впливу за мета-моделлю НЛП Р. Бендлера та Дж. Гріндера як тактики стратегії дискредитації. Проаналізовано особливості реалізації дискурсивних тактик англomовного дипломата. На прикладі сучасних промов дипломата США Джона Керрі простежено використання досліджуваних мовних тактик.

Ключові слова: дипломатичний дискурс, комунікативна стратегія, комунікативна тактика, дискредитація.

Постановка наукової проблеми та її значення. Проблема вивчення стратегій мовця в дипломатичному дискурсі особливо актуальна нині, оскільки сьогодення характеризують військові конфлікти, соціально-політичні заворушення, інформаційні й торговельні війни тощо. Отже, **актуальність** дослідження зумовлена потребою провести когнітивний і психолінгвістичний аналіз дискурсу, вивчити особливості структурування й застосування мовцем конкретних стратегій реалізації дискурсивних категорій, які характерні для сучасних мовознавчих студій англomовного дипломатичного дискурсу. **Об'єкт** дослідження – англomовний дипломатичний дискурс США. **Предмет** вивчення – лінгвальні маркери реалізації дискурсивних стратегій англomовного дипломата.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Мовознавчі концепції категорій та стратегій дискурсу досліджували Т. ван Дейк, І. Є. Фролова, І. С. Шевченко. Теорію неправдивості інформації розкривають О. І. Морозова та Г. В. Єйгер. Відомі наукові розробки щодо категорій адресованості належать О. П. Воробйовій, Н. Д. Арутюновій. Проблеми категорії зв'язності тексту присвячені дослідження І. Р. Гальперіна, І. М. Колегаєвої.

Мета і завдання статті. Мета дослідження – встановити особливості реалізації дискурсивних тактик англomовного дипломата. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- окреслити загальні аспекти дипломатичного дискурсу;
- проаналізувати підходи щодо визначення понять «тактика» і «стратегія»;
- виявити та проілюструвати на прикладах групи мовних тактик дипломата.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. У соціолінгвістиці всі типи дискурсів прийнято умовно поділяти на дві групи: персональних (особистісно орієнтованих) і інституціональних (статусно-рольових) дискурсів. Згідно із запропонованою В. І. Карасиком типологією, дипломатичний дискурс поряд з адміністративним, юридичним, медичним,